

УДК 336.77

JEL G21

DOI <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2026-13-22>**Новак У.П.**

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку, фінансів та готельно-ресторанної справи,
Національний лісотехнічний університет України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4133-7139>

Сорока Р.С.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку, фінансів та готельно-ресторанної справи,
Національний лісотехнічний університет України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5630-8846>

Мандрик В.О.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку, фінансів та готельно-ресторанної справи,
Національний лісотехнічний університет України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9367-1617>

СТРУКТУРНІ ЗМІНИ НЕБАНКІВСЬКОГО ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ РЕГУЛЯТОРНИХ РЕФОРМ ТА ВОЄННОГО СТАНУ

Сучасні трансформаційні процеси у фінансовій системі України, зумовлені регуляторними змінами та воєнними умовами, актуалізують необхідність оцінювання стану й ролі небанківського фінансового сектору. Перерозподіл ресурсів між сегментами фінансового ринку та зміна їх відносної ваги потребують комплексного наукового аналізу. Метою статті є дослідження структурних змін небанківського фінансового сектору у 2018-2025 роках з урахуванням динаміки кількості установ і обсягів їх активів. У роботі здійснено розмежування етапів його розвитку, проаналізовано трансформацію внутрішньої структури та зміну співвідношення між банківським і небанківським сегментами. Наукова новизна полягає у комплексному поєднанні кількісного та ресурсного підходів до оцінювання трансформації сектору й обґрунтуванні тенденції до зростання концентрації активів за одночасного зменшення його частки у фінансовій системі. Практичне значення результатів полягає у можливості їх використання для вдосконалення державної регуляторної політики та стратегічного розвитку фінансового ринку.

Ключові слова: небанківський фінансовий сектор; страховики; кредитні спілки; фінансові компанії; регуляторна реформа; воєнний стан; фінансовий ринок.

Постановка проблеми. Небанківський фінансовий сектор (НФС) є невід'ємною складовою сучасної фінансової системи, забезпечує альтернативні канали фінансового посередництва, диверсифікацію джерел фінансування та розширення доступу до фінансових послуг. У глобальному вимірі небанківське фінансове посередництво демонструє сталу тенденцію до зростання. Так, за даними Ради з фінансової стабільності (Financial Stability Board), у 2024 р. частка небанківського фінансового сектору перевищила половину світових фінансових активів, що зумовлює підвищену увагу регуляторів до його ролі у забезпеченні фінансової стабільності та управлінні системними ризиками [8]. У міжнародній практиці небанківські фінансові установи (НФУ) розглядаються як важливий елемент фінансової моделі,

здатної зменшувати залежність економіки від банківського кредитування.

В Україні трансформація НФС відбувається в умовах суттєвих інституційних змін. Передача з 2020 р. функцій регулювання та нагляду за НФУ до Національного банку України (НБУ) започаткувала новий етап розвитку сектору, пов'язаний із підвищенням вимог до прозорості, капіталізації та управління ризиками. Регуляторна реформа сприяла очищенню ринку та скороченню кількості установ, водночас актуалізувавши питання їх фінансової стійкості та концентрації активів.

Подальший розвиток НФС відбувався вже в умовах повномасштабної війни та дії воєнного стану, запровадженого в Україні 24 лютого 2022 року. Повномасштабна збройна агресія росії суттєво підвищила рівень невизначеності функціонування

фінансових установ, вплинула на платоспроможний попит, територіальну структуру діяльності, ризиковість операцій та параметри фінансової стійкості. У таких умовах особливої ваги набуває оцінка того, чи призвели зазначені трансформації до згортання НФС або ж до його структурного укрупнення та перерозподілу ресурсів між сегментами. Це зумовлює потребу комплексного дослідження з урахуванням інституційного та ресурсного виміру його трансформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У сучасній українській науковій літературі, присвяченій розвитку НФС, простежується посилення уваги до його ролі в умовах воєнного стану та регуляторних трансформацій. Значна частина публікацій зосереджена на функціональних аспектах діяльності небанківських установ, їх адаптаційних механізмах та соціально-економічній значущості. Зокрема, у статті О.І. Заславської [3] розкрито роль небанківських фінансових установ у забезпеченні фінансової інклюзії, підтримці малого та середнього бізнесу, стабілізації соціально-економічної ситуації в умовах війни, наголошено на зростанні попиту на мікрокредитування та підкреслено гнучкість небанківських структур порівняно з банками.

Більш прикладний аспект діяльності НФУ у період воєнного стану представлено у праці М.О. Кужелева та С.М. Стабіаса [4], в якій досліджено динаміку кредитування, заборгованості членів кредитних спілок, здійснено SWOT-аналіз діяльності небанківських фінансових інститутів, наголошено на погіршенні якості кредитних портфелів та зростання простроченої заборгованості у 2022 р., що відображає негативний вплив воєнних ризиків на фінансову стійкість сектору. Стаття Р.Й. Бачо та співавторів [1] вирізняється більш розгорнутим статистичним підходом до оцінювання стану НФС в умовах воєнного стану. Автори акцентують на одночасному скороченні кількості установ і зростанні концентрації активів, зокрема домінуванні фінансових компаній у структурі небанківського сегмента. Показано, що середній розмір активів фінансових компаній істотно зріс у 2021–2024 рр., що свідчить про процеси консолідації ринку. Разом з тим дослідження обмежується аналізом воєнного періоду та не проводить чіткої періодизації змін з урахуванням регуляторної реформи 2020 р., а також не оцінює системні наслідки цих трансформацій для конфігурації фінансової системи України.

У праці Ю.В. Масюк [5] основна увага приділяється розвитку НФУ як складової ринку фінансових послуг, із урахуванням

змін регуляторного середовища після передачі функцій нагляду Національному банку України. Авторка підкреслює значення постійного моніторингу, адаптивного регулювання та необхідність удосконалення нормативної бази. Проте дослідження не охоплює комплексного аналізу всієї структури НФС, а також не розглядає його співвідношення з банківським сегментом. Бондаренко Л.П. та Скоропад І.С. у своїй праці [2] проаналізували динаміку кількості учасників, активів, рівень збитковості та побудували рейтинги страхових компаній, кредитних спілок, фінансових компаній і ломбардів за основними фінансовими показниками, акцентували увагу на посиленні концентрації активів у межах окремих сегментів, особливо фінансових компаній, а також на впливі нових регуляторних вимог 2024 року на скорочення кількості установ. Водночас дослідження має переважно оглядово-аналітичний характер і не оцінює зміну системної ваги НФС у співвідношенні з банківським сегментом.

Поряд із національними дослідженнями, міжнародні аналітичні звіти засвідчують глобальну тенденцію до зростання масштабів НФС та посилення його ролі у структурі світових фінансових активів. Так, за даними Financial Stability Board, сектор небанківського фінансового посередництва у 2024 р. продовжував розширюватися (9,4%), зростаючи вдвічі швидше, ніж банківський сектор, з активами, що становили 51,0% від загальних світових фінансових активів, що підтверджує його значення для світової економіки [8].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри наявність ґрунтовних напрацювань щодо ролі небанківських установ у воєнний період та окремих аспектів їх фінансової діяльності, у науковій літературі відсутня комплексна структурно-динамічна оцінка НФС України у 2018–2025 рр. з виокремленням регуляторного та воєнного етапів трансформації та оцінкою зміни співвідношення між банківським і небанківським сегментами фінансової системи, що формує невирішену частину загальної проблеми, на дослідження якої спрямована означена стаття.

Постановка завдання. Метою статті є комплексна оцінка структурних змін небанківського фінансового сектору України у 2018–2025 рр. в умовах регуляторних реформ та воєнного стану з урахуванням інституційної динаміки (кількість установ) і ресурсного потенціалу (обсяг активів), а також визначення впливу цих змін на

конфігурацію фінансової системи та співвідношення між банківським і небанківським сегментами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оцінювання структурних змін НФС України доцільно розпочати з аналізу інституційної динаміки, тобто змін кількості фінансових установ у розрізі основних сегментів. Кількісні показники відображають інтенсивність процесів входу та виходу учасників з ринку, ступінь регуляторного впливу, рівень адаптації до зовнішніх умов та загальну інституційну конфігурацію фінансової системи. У межах дослідження охоплено період 2018 – червень 2025 р., що дає змогу проаналізувати стан сектору до реформи та його трансформацію після передачі функцій нагляду Національному банку України у 2020 р., а також у період дії воєнного стану.

Динаміка кількості фінансових установ за зазначений період наведена в табл. 1.

Наведені дані свідчать про стійку тенденцію до скорочення кількості НФУ протягом усього аналізованого періоду. У 2018 р. їх загальна кількість становила 1938 установ, у червні 2025 р. вона зменшилася до 692, тобто скорочення перевищило 64%. Така динаміка вказує на глибоку інституційну трансформацію сектору.

У 2018-2019 рр. скорочення мало помірний характер, проте вже з 2020 р. темпи зменшення кількості установ посилилися, що збігається з періодом реалізації регуляторної реформи та переходу небанківського фінансового сектору під нагляд НБУ. Найбільш відчутне скорочення у 2020–2021 рр. спостерігалось серед страховиків (з 210 до 155) та ломбардів (з 302 до 261), що свідчить про підвищену чутливість цих сегментів до нових вимог капіталізації та прозорості діяльності.

Починаючи з 2022 р., інституційна динаміка сектору визначається вже умовами

воєнного стану. У 2021-2023 рр. відбулося різке скорочення загальної кількості небанківських установ з 1616 до 939, тобто майже на 42% за два роки. Найбільше зменшення зафіксовано у сегменті фінансових компаній (з 922 у 2021 р. до 559 у 2023 р.) та кредитних спілок (з 278 до 133 відповідно), що може бути пов'язано зі зростанням кредитних ризиків, зниженням платоспроможності клієнтів та територіальними обмеженнями діяльності.

Динаміка банківського сектору є значно стабільнішою. Кількість банків за 2018–2025 рр. скоротилася з 77 до 60, тобто приблизно на 22%, що є істотно нижчим темпом порівняно з небанківським фінансовим сектором. Співвідношення між банками та НФУ суттєво змінилося: якщо у 2018 р. на один банк припадало понад 25 небанківських установ, то у 2025 р. – близько 11–12, що вказує на поступову зміну інституційної конфігурації фінансової системи та тенденцію до посилення банкоцентричності.

Аналіз інституційної динаміки підтверджує, що регуляторні реформи та воєнний стан стали визначальними чинниками скорочення кількості НФУ. Проаналізуємо темпи їх зменшення у межах окремих періодів – регуляторного та воєнного (табл. 2).

Порівняння двох періодів засвідчує суттєву різницю в інтенсивності інституційної трансформації сектору. У 2018–2021 рр., тобто в період реалізації регуляторної реформи, загальна кількість НФУ скоротилася на 16,6%. При цьому найбільш чутливими до підвищення вимог нагляду виявилися страховики (44,8%) та ломбарди (-27,3%), сегмент фінансових компаній продемонстрував відносну стабільність (-1,9%), що свідчить про асиметричний характер регуляторного впливу та різну здатність сегментів адаптуватися до нових нормативних умов.

Таблиця 1

Динаміка кількості фінансових установ в Україні

Рік	Небанківські фінансові установи					Банки
	Страховики	Кредитні спілки	Фінансові компанії	Ломбарди	Усього	
2018	281	358	940	359	1 938	77
2019	233	337	986	324	1 880	75
2020	210	322	960	302	1 794	73
2021	155	278	922	261	1 616	71
2022	128	162	760	183	1 233	67
2023	101	133	559	146	939	63
2024	65	104	479	109	757	62
Червень 2025	62	93	432	105	692	60

Джерело: складено на основі даних Національного банку України [6, 7]

Таблиця 2

Зміна кількості небанківських фінансових установ, %

Період	Зміна кількості небанківських фінансових установ, %				
	Страховики	Кредитні спілки	Фінансові компанії	Ломбарди	Усього
Регуляторний (2018–2021)	-44,8	-22,3	-1,9	-27,3	-16,6
Воєнний (2022–2025)	-51,6	-42,6	-43,2	-42,6	-43,9

Джерело: розраховано на основі даних Національного банку України [6, 7]

Натомість у воєнний період (2022–2025 рр.) темпи скорочення значно прискорилися та набули більш рівномірного характеру. Загальна кількість НФУ зменшилася на 43,9%, а всі сегменти продемонстрували скорочення в межах 42–52%, що свідчить про системний характер впливу воєнного стану, який не обмежувався окремими видами діяльності, а охопив увесь небанківський фінансовий сектор. Водночас саме фінансові компанії, які в регуляторний період залишалися відносно стабільними, у воєнних умовах зазнали суттєвого зменшення (-43,2%), що відображає підвищення кредитних та операційних ризиків. Як бачимо, якщо регуляторна реформа мала вибірковий вплив і сприяла очищенню окремих сегментів, то воєнний період характеризується масштабним інституційним скороченням, що змінило конфігурацію всього небанківського фінансового сектору.

Подальший аналіз потребує оцінювання окрім темпів скорочення, ще й структурних зрушень усередині сектору, тобто зміни часток окремих сегментів у загальній кількості НФУ, що відображено на рис. 1.

Порівняння структури сектору у 2018 р. та станом на червень 2025 р. демонструє значні

структурні зрушення. Найбільш показовим є зростання частки фінансових компаній з 48,5% до 62,4%, що свідчить про посилення їх домінування в інституційній структурі НФС. Це означає, що навіть за умов значного скорочення кількості установ саме цей сегмент зберіг відносну вагу та став визначальним у конфігурації ринку. Натомість частка страховиків зменшилася з 14,5% до 9,0%, а кредитних спілок – з 18,5% до 13,4%. Ломбарди також скоротили свою частку, хоча їх позиції залишаються більш стабільними порівняно зі страховиками.

Структурна трансформація НФС характеризується кількісним скороченням установ, а також внутрішнім перерозподілом ролей між сегментами. У результаті формується більш концентрована модель небанківського посередництва з домінуванням фінансових компаній, що потребує подальшого аналізу їх впливу на загальну архітектуру фінансової системи України.

Важливим індикатором трансформації фінансової системи є зміна співвідношення між кількістю банків і небанківських фінансових установ. Якщо у 2018 р. в Україні

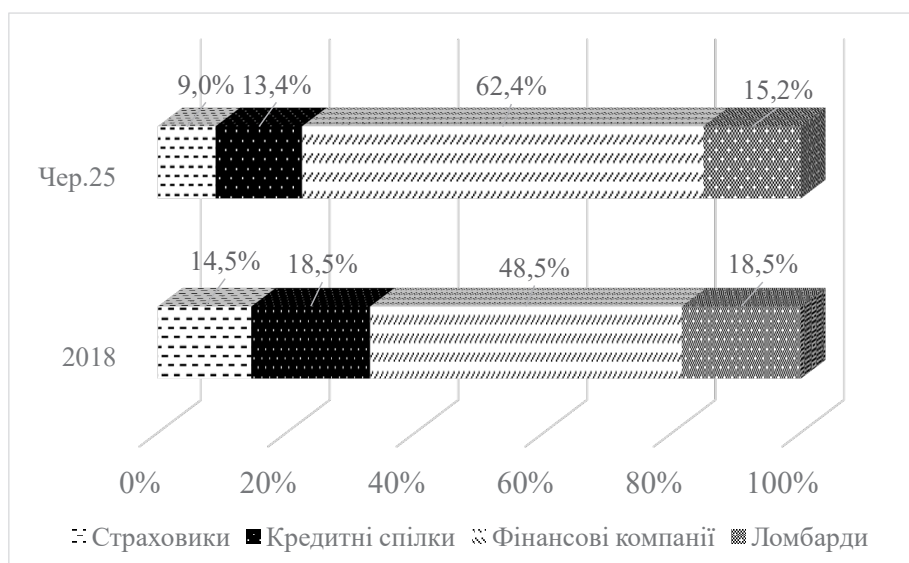

Рис. 1. Структура небанківських фінансових установ, %

Джерело: розраховано на основі даних Національного банку України [6, 7]

функціонувало 77 банків і 1938 НФУ, то на один банк припадало в середньому 25,2 небанківські установи. Така пропорція свідчила про кількісне домінування небанківського фінансового сегмента в інституційній структурі фінансового ринку. У 2021 р., після завершення основного етапу регуляторної реформи, співвідношення дещо змінилося: при 71 банку та 1616 небанківських установ на один банк припадало 22,8 НФУ. Хоча абсолютна кількість небанківських суб'єктів скоротилася, їх інституційна вага залишалася суттєвою.

У воєнний період відбулося різке зменшення цього показника. У 2024 р. при 62 банках і 757 небанківських установах на один банк припадало вже 12,2 НФУ, а станом на червень 2025 р. – лише 11,5. Таким чином, за сім років інституційне співвідношення скоротилося більш ніж удвічі.

Отримані результати свідчать про суттєву зміну конфігурації фінансової системи України. Якщо у 2018 р. НФС кількісно переважав банківський майже у 25 разів, то у 2025 р. ця перевага зменшилася до приблизно 11–12 разів. Така динаміка відображає поступове посилення банкоцентричної моделі фінансової системи на інституційному рівні, що стало наслідком поєданого впливу регуляторного очищення та воєнних чинників.

Кількісне скорочення установ саме по собі не означає пропорційного зменшення їх системного значення, тому подальший аналіз зосереджено на динаміці активів НФС та їх частці відносно банківських активів (табл. 3).

Загальний обсяг активів НФУ у 2018 р. становив 194,8 млрд грн, тоді як активи банків перевищували 1,36 трлн грн. Частка НФУ у сукупних активах банківського та небанківського секторів становила 12,5%. У 2019–2021 рр. спостерігалось поступове зростання активів НФУ – до 287,8 млрд грн. у 2021 р., що супроводжувалося відносно

стабільною часткою в межах 12–13%, що свідчить про те, що регуляторний етап трансформації сектору не призвів до суттєвого згортання його ресурсного потенціалу, попри скорочення кількості установ.

У 2022–2023 рр., вже в умовах воєнного стану, активи НФС продовжували зростати (до 330,1 млрд грн. у 2023 р.), однак темпи зростання банківських активів були значно вищими. Унаслідок цього частка НФУ у структурі фінансової системи знизилася з 12,0% у 2022 р. до 10,1% у 2023 р., що говорить про асиметричну динаміку: НФС не зазнав різкого скорочення активів, проте його відносна вага зменшилася через швидше зростання банківського сегмента.

У 2024 р. активи НФУ досягли максимального за досліджуваний період значення – 388,8 млрд грн, що переважно зумовлено зростанням активів фінансових компаній (310,7 млрд грн). Водночас частка НФУ залишалася на рівні близько 10%, що підтверджує структурне посилення банківського сектору. Станом на червень 2025 р. загальні активи НФУ зменшилися до 344,2 млрд грн, а їх частка скоротилася до 8,9%, що є найнижчим показником за аналізований період.

Структурний розподіл активів всередині НФС демонструє чітке домінування фінансових компаній, частка яких у загальному обсязі активів НФУ протягом усього періоду перевищувала 60%, а у 2024 р. наближалася до 80%. Активи кредитних спілок характеризуються стійкою тенденцією до зменшення, особливо після 2021 р., що підтверджує зниження їх ресурсного потенціалу. Активи страховиків залишалися відносно стабільними з поступовим зростанням у 2022–2025 рр., а ломбарди зберігали незначну системну вагу.

Отже, інституційне скорочення НФС не супроводжувалося пропорційним зменшенням його активів, що вказує на процеси концентрації та укрупнення. Водночас

Таблиця 3

Динаміка активів фінансових установ в Україні, млн. грн.

Рік	Страховики	Кредитні спілки	Фінансові компанії	Ломбарди	Усього	Банки	Частка НФУ, %
2018	63 493	2 218	125 322	3 721	194 754	1 359 703	12,5
2019	63 866	2 510	162 197	4 265	232 838	1 493 298	13,5
2020	64 920	2 317	186 501	3 867	257 605	1 822 814	12,4
2021	64 737	2 330	216 406	4 289	287 762	2 053 232	12,3
2022	70 298	1 449	243 997	4 101	319 845	2 351 678	12,0
2023	74 412	1 422	250 454	3 847	330 135	2 944 684	10,1
2024	72 530	1 357	310 741	4 130	388 758	3 414 920	10,2
Чер.25	81 644	1 299	256 783	4 461	344 187	3 505 843	8,9

Джерело: розраховано на основі даних Національного банку України [6, 7]

частка НФУ у фінансовій системі знизилася з 12,5% до 8,9%, що підтверджує тенденцію до посилення банкоцентричної моделі, а структурна домінанта фінансових компаній у межах небанківського фінансового сектору посилилася.

Для поглибленого аналізу ресурсного потенціалу НФС оцінимо не тільки сукупний обсяг активів, а й середній їх розмір у розрахунку на одну установу, що дає змогу виявити тенденції інституційного укрупнення (рис. 2).

Розрахунки вказують на суттєве зростання середнього масштабу діяльності більшості сегментів НФС. Найбільш показовою є динаміка фінансових компаній: якщо у 2018 р. середній обсяг активів на одну компанію становив близько 133 млн. грн., то у 2024 р. – вже 649 млн. грн., тобто зріс приблизно у 4,5 рази. Попри скорочення кількості установ, ресурсна концентрація у цьому сегменті посилилася, що підтверджує його структурне домінування. Ще вираженішою є динаміка страховиків: середній обсяг активів на одну компанію зріс з 226 млн. грн. у 2018 р. до понад 1,1 млрд. грн. у 2024 р. та 1,3 млрд. грн. у 2025 р., що означає майже шестикратне зростання і вказує на глибокі процеси консолідації ринку страхових послуг та укрупнення учасників після регуляторного очищення.

У сегменті кредитних спілок та ломбардів також простежується подібна тенденція: за умов скорочення кількості установ середній масштаб діяльності зріс відповідно більш ніж удвічі у кредитних спілок та приблизно у чотири рази у ломбардів. Кількісне звуження цих сегментів супроводжувалося концентрацією активів у межах меншої кількості установ.

Отримані результати підтверджують, що інституційне скорочення НФС у 2018–2025 рр. не означало його пропорційного згортання з точки зору ресурсного потенціалу. Навпаки, спостерігається виражений процес укрупнення та концентрації активів у більш стійких установах. Це свідчить про трансформацію НФС від кількісно розгалуженої моделі до більш концентрованої структури на тлі зменшення його частки у фінансовій системі загалом.

Висновки. Проведене дослідження засвідчило трансформацію НФС України у 2018 р. – червні 2025 р., зумовлену поєднаним впливом регуляторної реформи та воєнного стану. Інституційна динаміка характеризується суттєвим скороченням кількості установ із чіткою періодизацією: вибіркоче очищення ринку в регуляторний етап змінилося системним зменшенням у воєнний період. Водночас інституційне скорочення не означало пропорційного згортання ресурсного потенціалу. У секторі відбулися процеси концентрації та укрупнення, що проявилися у зростанні середнього масштабу діяльності установ і посиленні домінування фінансових компаній у структурі активів.

Порівняння отриманих результатів із міжнародними тенденціями демонструє певну специфіку динаміки розвитку в Україні. За даними глобального моніторингу Financial Stability Board, у світовій практиці небанківське фінансове посередництво продовжує розширювати частку у структурі фінансових активів, перевищуючи 50% глобального обсягу. В Україні ж спостерігається протилежна тенденція – відносне зменшення ваги НФС на тлі його внутрішньої концентрації, що можна пояснити одночасним

Рис. 2. Середній розмір активів на 1 небанківську фінансову установу, млн. грн.

Джерело: розраховано на основі даних Національного банку України [6, 7]

впливом регуляторного очищення, підвищення вимог до прозорості та капіталізації, а також обмеженнями, пов'язаними з воєнною економікою.

Отже, результати дослідження дозволяють охарактеризувати трансформацію НФС України як процес структурної консолідації та концентрації, що відбувається в умовах зниження його системної ваги відносно банківського

сегмента. Така модель розвитку формує більш стабільний, але менш диверсифікований фінансовий простір, у якому домінуючу роль відіграють банки. Подальші дослідження доцільно спрямувати на оцінювання довгострокових наслідків цієї трансформації для фінансової стійкості та здатності фінансової системи забезпечувати відновлення економіки в післявоєнний період.

Бібліографічний список

1. Бачо Р.Й., Сочка К.А., Потокі Г.Ф. Статистичний аналіз стану небанківського фінансового сектору України в умовах воєнного стану. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 12. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15866377>
2. Бондаренко Л.П., Скоропад І.С. Стан та тенденції вітчизняного небанківського фінансового ринку під час війни. *Економіка та суспільство*. 2025. № 76. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-76-6>
3. Заславська О.І. Роль небанківських фінансових установ в умовах війни: виклики, адаптація та перспективи. *Економіка: реалії часу*. 2025. № 2 (78). С. 67–74.
4. Кужелев М.О., Стабіас С.М. Діяльність небанківських фінансових установ в Україні в умовах воєнного стану. *Економічний вісник університету*. 2023. Вип. 58. С. 99–105.
5. Масюк Ю.В. Розвиток небанківських фінансових компаній на ринку фінансових послуг України. *Ефективна економіка*. 2024. № 4. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.4.41>
6. Огляд небанківського фінансового сектору серпень 2025. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Nonbanking_Sector_Review_2025-08.pdf?v=16
7. Огляд небанківського фінансового сектору серпень 2021. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-nebankivskogo-finansovogo-sektoru-serpen-2021-roku>
8. Financial Stability Board. Global Monitoring Report on Non-Bank Financial Intermediation 2025. Basel: FSB, 2025. 102 p. URL: <https://www.fsb.org/uploads/P161225.pdf>

References

1. Bacho R.I., Sochka K.A., Potoki H.F. (2025) Statystychnyi analiz stanu nebankivskoho finansovoho sektoru Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Statistical analysis of the state of Ukraine's non-banking financial sector under martial law]. *Aktualni pytannia ekonomichnykh nauk – Current issues in economic sciences*, vol. 12. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15866377>
2. Bondarenko L.P., Skoropad I.S. (2025) Stan ta tendentsii vitchyznianoho nebankivskoho finansovoho rynku pid chas viiny [The state and trends of the domestic non-bank financial market during the war]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, vol. 76. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-76-6>
3. Zaslavska O.I. (2025) Rol nebankivskykh finansovykh ustanov v umovakh viiny: vyklyky, adaptatsiia ta perspektyvy [The role of non-bank financial institutions in wartime: challenges, adaptation, and prospects]. *Ekonomika: realii chasu – Economy: realities of the time*, vol. 2 (78), pp. 67–74.
4. Kuzheliev M.O., Stabias S.M. (2023) Diialnist nebankivskykh finansovykh ustanov v Ukraini v umovakh voiennoho stanu [Activities of non-bank financial institutions in Ukraine under martial law]. *Ekonomichniy visnyk universytetu – Economic Bulletin of the University*, vol. 58, pp. 99–105.
5. Masiuk Yu.V. (2024) Rozvytok nebankivskykh finansovykh kompanii na rynku finansovykh posluh Ukrainy [Development of non-bank financial companies in the Ukrainian financial services market]. *Efektivna ekonomika – Effective Economy*, vol. 4. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.4.41>
6. Ohliad nebankivskoho finansovoho sektoru, serpen 2025 [Banking Sector Review, August 2025] (2025). Official Website of the National Bank of Ukraine. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Nonbanking_Sector_Review_2025-08.pdf?v=16
7. Ohliad nebankivskoho finansovoho sektoru, serpen 2021 [Banking Sector Review, August 2021] (2021). Official Website of the National Bank of Ukraine. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-nebankivskogo-finansovogo-sektoru-serpen-2021-roku>
8. Financial Stability Board. Global Monitoring Report on Non-Bank Financial Intermediation 2025. Basel: FSB, 2025. 102 p. URL: <https://www.fsb.org/uploads/P161225.pdf>

Ulyana Novak

PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Accounting, Finance,
Hotel and Restaurant Business,
Ukrainian National Forestry University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4133-7139>

Rostyslav Soroka

PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Accounting, Finance,
Hotel and Restaurant Business,
Ukrainian National Forestry University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5630-8846>

Vasyl Mandryk

PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Accounting, Finance,
Hotel and Restaurant Business,
Ukrainian National Forestry University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9367-1617>

STRUCTURAL CHANGES IN THE NON-BANKING FINANCIAL SECTOR OF UKRAINE UNDER REGULATORY REFORMS AND MARTIAL LAW CONDITIONS

The transformation of the financial market under conditions of regulatory change and wartime challenges increases the need for a comprehensive reassessment of the role of the non-bank financial sector in Ukraine. Structural shifts in the financial system, redistribution of assets between segments, and changes in their relative weight determine the relevance of a systematic analysis of recent trends. The purpose of the article is to provide a comprehensive assessment of structural changes in the non-bank financial sector of Ukraine during 2018-2025, taking into account both institutional dynamics, reflected in the number of institutions, and resource capacity, measured by the volume of assets. The study aims to determine how regulatory reform and wartime conditions have influenced the configuration of the financial system and the balance between the banking and non-bank segments. The research is based on official statistical data and applies structural, dynamic and comparative analysis. The authors propose a periodization of the sector's transformation by distinguishing the regulatory stage and the wartime stage. Changes in the number of institutions, internal structure of the sector, asset concentration, and the ratio between banks and non-bank institutions are examined in an integrated manner. The scientific novelty of the study lies in the combination of institutional and resource-based approaches to assessing the development of the non-bank financial sector and in identifying a dual transformation pattern. On the one hand, the sector experienced significant institutional contraction; on the other hand, asset concentration and consolidation intensified. The findings demonstrate that despite the reduction in the number of institutions, the resource base did not decline proportionally, indicating processes of market consolidation and enlargement of financially stronger entities. At the same time, the relative share of the non-bank sector within the financial system decreased due to the more dynamic growth of the banking segment. The practical significance of the results lies in their potential application for improving regulatory policy, assessing structural risks, and developing strategic approaches to the balanced development of the financial market. The conclusions contribute to understanding the specific trajectory of Ukraine's financial system transformation in comparison with global trends in non-bank financial intermediation.

Keywords: non-banking financial sector; insurers; credit unions; financial companies; regulatory reform; martial law; financial market.

Дата надходження статті: 04.03.2026

Дата прийняття статті: 22.03.2026

Дата публікації статті: 11.05.2026